

**T
R
O
M
E
N
T
K
A
L
E
N
D
E
R**

Als ze niet uit België komen, dan zijn de volgende producten vaak afkomstig uit volgende landen

Producten

Land van herkomst

Asperges	Peru, China
Augurken	Duitsland
Champignons	Polen, Frankrijk
Courgetten	Spanje, Frankrijk
Erwten	Duitsland, Zimbabwe
Komkommers	Spanje, Canarische Eilanden en Duitsland
Kool	Spanje, Portugal
Paprika	Spanje, Canarische Eilanden
Prei	Duitsland, Frankrijk
Selder	Spanje, Frankrijk, Verenigde Staten
Sla	Spanje, Italië, Verenigde Staten
Sperziebonen	Duitsland, Egypte, Spanje
Tomaten	Canarische Eilanden, Spanje
Ajuin	Polen, Nieuw-Zeeland, Spanje
Wortels	Spanje, Frankrijk
Appels en peren	Chili, Frankrijk
Sinaasappels	Spanje, Marokko, Brazilië
Bananen	Colombia, Costa Rica, Ecuador
Druiven	Chili, Griekenland, Italië
Aardbeien	Spanje, Portugal
Kiwi's	Nieuw-Zeeland, Frankrijk
Perziken	Italië, Chili, Frankrijk
Pruimen	Spanje, Chili, Frankrijk
Meloenen	Spanje, Brazilië, Frankrijk
Ananassen	Ivoorkust, Costa Rica
Kersen	Griekenland, Duitsland

- Bewaargroenten komen vaak met de boot.

Stelregel in verband met energiegebruik:

:30g/Ton-km CO₂-uitstoot

:207g/Ton-km CO₂-uitstoot

:1206g/Ton-km CO₂-uitstoot

Conclusie: de boot verbruikt minst energie, het vliegtuig meest.

Handige tips

- Bewaargroenten komen vaak met de boot.
Bewaargroenten zijn bijvoorbeeld: appels, kool, wortels, knollen, peen, aardappelen
- Bederfelijke groenten en fruit komen vaak met het vliegtuig.
Bederflijke groenten en fruit zijn bijvoorbeeld sla, komkommers, boontjes, tomaten en zacht fruit.
- Groenten of fruit uit Zuid-Amerika komen vaak met de vrachtwagen.

De winter door

In de zomer is alles voldoende vorhanden, maar wat koop je in de winter?

(Sommige categorieën kunnen elkaar overlappen)

1 Eerste keuze: wintergroenten en bewaargroenten uit eigen land (zie seizoenskalender).

2 Tweede keuze: vollegrondsgroenten uit Europa.

- Vollegrondsgroenten zijn groenten die geteeld worden in open grond. Bijvoorbeeld: broccoli, spruitjes, bloemkool, boerenkool, wortels, knolselder, prei, ...
- Het land van herkomst staat steeds vaker op verpakkingen en bordjes in de winkel.

3 Derde keuze: ingevoerde bewaargroenten

- Bewaargroenten komen met de boot. De boot is energiezuiniger dan het vliegtuig.
- Bewaargroenten zijn bijvoorbeeld: appels, kool, wortels, knollen, peen, aardappelen.

4 Vierde keuze: groenten uit blik of pot.

Laatste keuze: diepvriesgroenten, bederflijke groenten en fruit en groente- of fruitsoorten die in een serre zijn gekweekt.

- Bederflijke groenten en fruit komen vaak met het vliegtuig. Het vliegtuig verbruikt zeer veel energie.
- Bederflijke groenten en fruit zijn bijvoorbeeld sla, komkommers, boontjes, tomaten en zacht fruit.
- Groenten die in een serre zijn gekweekt kosten heel veel energie.

Spelverloop (voor de leekracht)

- Vraag aan de leerlingen welke groente- of fruitsoorten nu in de winkel liggen en leid het thema in.

- Schrijf op het bord en leg uit:

Boot: 30 g/Ton-km CO₂-uitstoot

Vrachtwagen: 207 g/Ton-km CO₂-uitstoot

Vliegtuig: 1206 g/Ton-km CO₂-uitstoot

- Leg de spelregels uit aan de hand van de demokaart.

- Verdeel de klas in teams.

- Deel de kaarten uit. Bijvoorbeeld: vier teams - elk team zeven kaarten.

- Duid een woordvoerder aan per team.

- Deel de fiches uit.

- Vraag aan de leerlingen welk land bekend staat om z'n kiwi's? (Nieuw-Zeeland).

Het team dat als eerste het antwoord weet op de vraag, mag beginnen.

- Houd de tijd in de gaten (30 seconden nadenken per beurt).

- Laat de leerlingen de som maken van het aantal kilometers en CO₂-uitstoot als alle kwartetten gevormd zijn.

Ter controle:

Spaghetti: 10.723 km en 7314,7 kg CO₂

Kip curry: 23.026 km en 19.653 kg CO₂

Fruitsalade: 24.434 km en 2930 kg CO₂

Hamrolletjes: 751 km en 155 kg CO₂

Ratatouille: 10.720 km en 9211,5 kg CO₂

Frieten: 623 km en 129,2 kg CO₂

Scampi's: 26.384 km en 30.479 kg CO₂

- Laat de leerlingen de voedselkilometers aanbrengen op een wereldkaart.

Wie het meeste kwartetten heeft verzameld, mag beginnen.

Bespreek de verkregen resultaten: hoe zouden de voedselkilometers kunnen worden beperkt?